Sivutoimiyrittäjien tavoitteet eivät ole ainoastaan taloudellisia

5.11.2021

Seinäjoen ammattikorkeakoulu toteutti keväällä laajan sivutoimista yritystoimintaa harjoittaville suunnatun kyselyn yhteistyössä Suomen Uusyrityskeskuksen ja Norstatpanelin kanssa. Verkkokyselyyn vastasi kaikkiaan 486 hybridiyrittäjää. Edellinen vastaava tutkimus toteutettiin vuonna 2014. Yhdessä osiossa kyselyä paneuduttiin vastuullisuuteen selvittämällä sivutoimiyrittäjien halua toteuttaa yrittäjyydessään muutakin kuin taloudellista arvoa. Sivutoimiyrittäjien vastuullisuutta ei ole aiemmin juurikaan tutkittu.

Kyselyn tulosten mukaan suurin osa sivutoimiyrittäjistä haluaa tuottaa muutakin kuin taloudellista arvoa. Kuviossa 1 on esitetty vastausten jakautuminen kaikkien vastanneiden kesken. Jopa 52 prosenttia vastanneista on vastannut arvon 5–7 eli he tavoittelevat merkittävissä määrin muunkin kuin taloudellisen arvon tuottamista omalla yritystoiminnallaan. Toisaalta 33 prosenttia on vastannut arvon 1–3 eli heille muilla kuin taloudellisilla arvoilla ei ole kovin suurta merkitystä omassa yritystoiminnassaan.

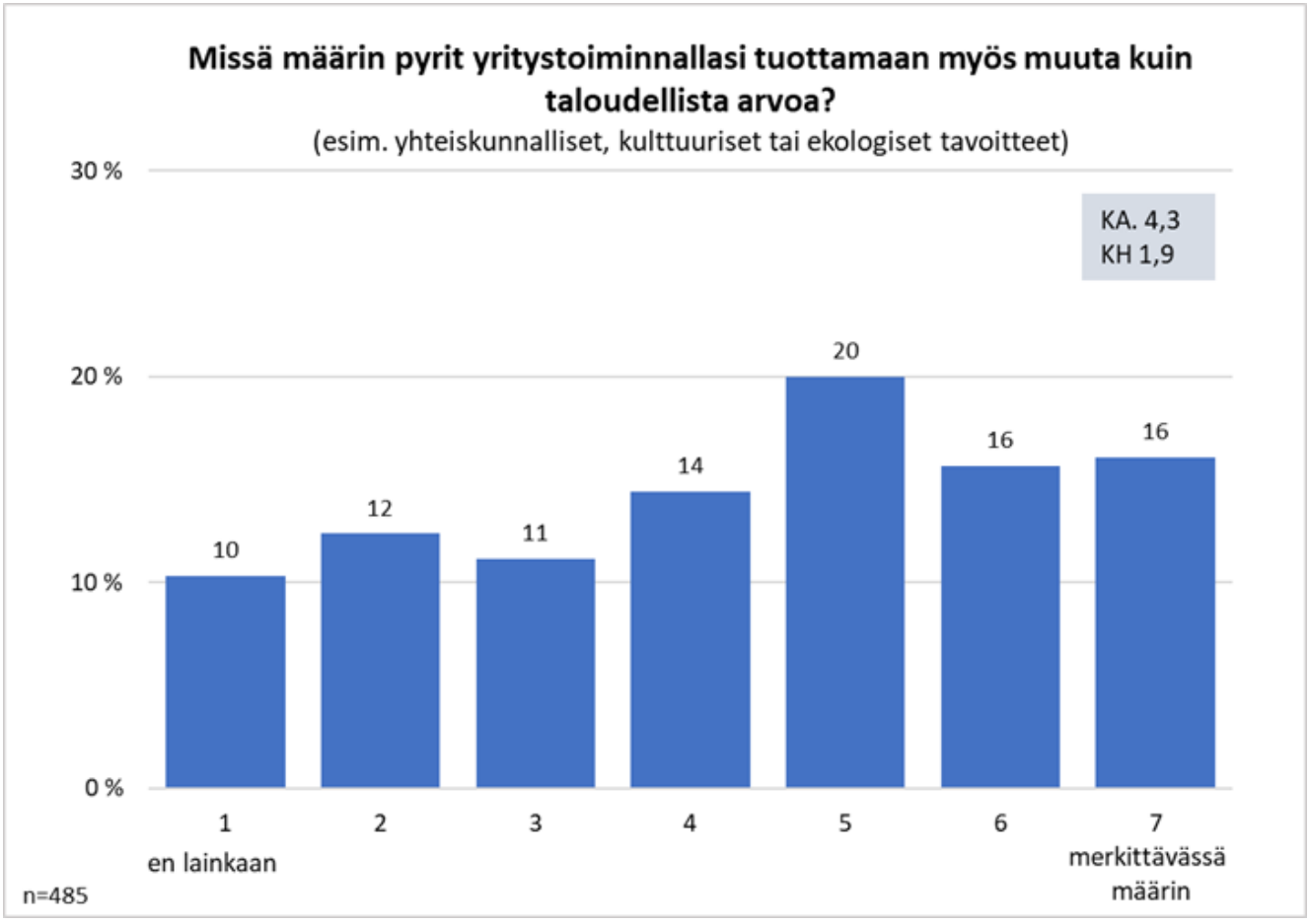

Kuvio 1. Sivutoimiyrittäjien halukkuus toteuttaa muutakin kuin taloudellista arvoa.

Nuorille ja naisille muun kuin taloudellisen arvon tuottaminen on erityisen tärkeää

Tulosten tarkempaa analysointia tehtiin vastaajien sukupuolen, iän, koulutustaustan, yrityksen iän, yritystoiminnan muodon, toimialan, yrityksen sijainnin sekä sen tiedon mukaan, minkä rinnalla yrittäjyys on sivutoimista. Näiden vertailujen perusteella tärkeintä muun kuin taloudellisen arvon tuottaminen oli niille, joille yrittäjyys oli sivutoimista opiskelun rinnalla verrattuna erityisesti eläkkeen rinnalla toimivien ajatuksiin. Eläkeläisille muun arvon tuottaminen ei ollut niin suuri tavoite. Tämä saattaa osittain liittyä ikään, koska lievä korrelaatio löytyi muun kuin taloudellisen arvon tuottamisen ja iän välillä. Nuoremmille sukupolville näyttäisi vastuullisuuteen liittyvät arvot nousevan vielä tärkeämmiksi, kun verrataan eläkeiässä oleviin ihmisiin. Ylipäätään arvojen mukainen työ on nuoremmille sukupolville erittäin tärkeää. Nuorisobarometri 2019 mukaan 88 prosenttia 15-29 vuotiaista on sitä mieltä, että työn pitää vastata omia arvoja.

Kyselyn tulokset osoittavat myös, että naisille muun kuin taloudellisen arvon tuottaminen on tärkeämpää kuin miehille. Tämä on linjassa aiempien tutkimusten kanssa, joiden mukaan varsinkin nuorten ikäluokkien naiset tuntevat usein syyllisyyttä siitä, että elämäntapa ei ole tarpeeksi ympäristöystävällinen.

Tutkimuksemme siis vahvistaa ymmärrystä siitä, että naisilla on miehiä suurempi tarve tuottaa myös muuta kuin taloudellista arvoa työelämässä. Jos tarkastellaan toimialoja, muut palvelut yhdistettynä matkailu- ja ravitsemisalaan erottuvat joukosta. Niillä aloilla toimivat vastaajat haluavat muita enemmän tuottaa muuta kuin taloudellista arvoa yritystoiminnallaan. Myös sivutoimiyrittäjän kasvutavoitteilla näyttäisi olevan vahva yhteys siihen, haluaako tuottaa muutakin kuin taloudellista arvoa. Mitä vahvemmat kasvutavoitteet yrittäjällä on, sitä enemmän hän haluaa tuottaa yhteiskunnallista, kulttuurillista tai ekologista arvoa.

Miten sivutoimiyrittäjä voi olla vastuullinen?

Vastuullisuus jaetaan yleisesti kolmeen osaan: ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen vastuullisuuteen. Sivutoimiyrittäjillä sosiaalinen vastuu voi näyttäytyä esimerkiksi pyrkimyksenä eettiseen toimintaan suhteessa eri sidosryhmiin. Toisaalta itse yritystoiminnan lähtökohtana voi olla sosiaalisen vastuun edistäminen yhteiskunnassa, esimerkiksi yhdenvertaisuuskonsultti voi tavoitella yritystoiminnalla itselleen tuloja mutta samalla edistää työllään yhdenvertaisuutta työelämässä. Ekologisen vastuun käytännön ilmenemistapojen voidaan ajatella olevan vahvasti kytköksissä yrityksen toimialaan, esimerkiksi vaateteollisuudessa toimiva hybridiyrittäjä voi panostaa uusiutuvien materiaalien hyödyntämiseen tai vastaavasti paljon kalustoa tarvitseva hybridiyrittäjä voi pohtia yhteisomistusmallien mahdollisuuksia.

Taloudellinen vastuu liittyy luonnostaan osaksi yritystoimintaa, joten myös hybridiyrittäjillä voidaan ajatella olevan lähtökohtaisesti pyrkimys taloudelliseen vastuullisuuteen. Hybridiyrittäjillä yritystoiminnan merkitys yksilön talouden kannalta on kuitenkin pienempi, jolloin voidaan ajatella taloudellisen vastuun alikorostuvan verrattuna päätoimiseen yrittäjyyteen.

Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hanke

Kysely toteutettiin osana Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Työterveyslaitoksen yhteistä Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hanketta. Hanke pyrkii rakentamaan nykyaikaisen työelämän hyvinvointikompassia yksilöille, joiden työelämä rakentuu erityyppisistä elementeistä. ESR-rahoitteisessa hankkeessa mm. järjestetään hybridiyrittäjille suunnattuja työpajoja, joissa työstetään yrittäjien käytännössä kohtaamia haasteita.

Tämä artikkeli kuuluu sarjaan, jossa tarkastellaan hankkeessa toteutetun kyselytutkimuksen tuloksia. Seuraavat saman sarjan artikkelit ovat ilmestyneet aiemmin @SeAMK Verkkolehdessä:

Sivutoimiyrittäjyyden tärkein motiivi on halu toteuttaa itseäYrittäjyyden tukena läheisetHybridiyrittäjät hyvinvoivia ja onnellisiaMielikuvat yrittäjien sosiaaliturvasta monella kielteisiäHybridiyrittäjyyden kuva tarkentuu **Emilia Kangas, projektipäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakouluAnmari Viljamaa, yliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakouluSanna Joensuu-Salo, tutkijayliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakouluMarja Katajavirta, asiantuntija, Seinäjoen ammattikorkeakoulu**